

Stockholms
universitet

PSPR18 HT24 Stödsamtalsmetodik för psykologer 7,5 hp
Kursanvisningar

Förkunskapskrav och villkor för tillträde till kursen.....	2
Innehåll.....	2
Förväntade studieresultat.....	2
Kursansvarig.....	2
Undervisning.....	2
Kunskapskontroll och examination.....	4
Kurslitteratur och övriga läromedel.....	5
Begränsningar.....	5
Övrigt.....	5
Anvisningar för Uppgift 1: skriftlig examination av kurslitteraturen.....	6
Anvisningar för Uppgift 2: skriftlig sammanfattning av samtalskontakten	7

Förkunskapskrav och villkor för tillträde till kursen

105 högskolepoäng inom psykologprogrammet. Terminerna ett och två skall vara helt avklarade.

Innehåll

Kursen löper parallellt med övriga kursinslag under hela termin 5 och består av tre delar av inbördes lika vikt: stödsamtal med en gymnasieelev, handledning av psykolog i grupp samt studentens egen professionella utveckling.

Samtalsmetodik är basen för i princip allt psykologiskt arbete. Stödsamtal används för att upprätthålla funktion samt i förebyggande syfte inom olika verksamheter såsom hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst. Kursen har en tydlig professionsförberedande profil där tidigare träning i samtalsmetodik integreras med tillämpning i ett externt professionellt uppdrag. Kursen centreras kring detta uppdrag som innebär ett stödsamtalsarbete med en gymnasieelev, under handledning i grupp av en erfaren legitimerad psykolog. Det handledda arbetet och träning i professionsfärdigheter är bärande inslag i kursen. Studenterna skall lära sig använda handledning som metod och form för kunskapsutveckling och kvalitetssäkring av eget arbete. Kursen ger en introduktion till att ta emot ett professionellt uppdrag, att bedöma detta utifrån de förutsättningar som gäller, samt att avsluta och återlämna till samarbetspartners på ett professionellt sätt. Kursen är en direkt förberedelse för psykologpraktikkursen följande termin

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs skall studenten kunna

- tillämpa stödsamtal i syfte att förebygga ohälsa och främja utveckling hos individen
- tillämpa generiska samtalsfärdigheter integrerat med stödsamtalsmetodik på ett professionellt sätt
- förstå handledningens funktion, samt använda handledningen på ett konstruktivt sätt
- identifiera, förstå och handskas med professionsetiska principer relevanta för uppdraget
- identifiera och förstå de ramar som gäller för verksamheten, i samarbetet med berörda externa yrkesverksamma, liksom i handledningssituationen samt verka inom dessa ramar med respekt och hänsyn för andra berörda
- ta emot och reflektera över andras synpunkter, reflektera över egen prestation och professionellt utövande, samt identifiera eget behov av ytterligare kunskap

Kursansvarig

Matilda Frick: 08-16 38 14; matilda.frick@psychology.su.se

Undervisning

Undervisning sker i form av förberedande föreläsningar och videofeedbackundervisning i grupp samt handledning i liten grupp på psykologiska institutionen. Studenten skall regelbundet varje vecka under hela terminen bedriva klientarbete i form av stödsamtal med en tonåring i gymnasieskolans lokaler. Regelbunden handledning på klientarbetet ges i liten grupp av yrkesverksam erfaren legitimerad psykolog. All förberedande undervisning är obligatorisk, då denna är en förutsättning för klientarbetet. Godkänt resultat på den förberedande undervisningen är en förutsättning för att få påbörja klientarbetet. Vid frånvaro från undervisningen får hela kursen tas om nästkommande termin. Samtliga handledningstillfällen är obligatoriska och för maximalt ett tillfälle kan kompletteringsuppgift ges som kompensation för frånvaro. Vid högre frånvaro kan kursen behöva tas om i sin helhet nästkommande termin. Möjligheten till ytterligare kompensationsuppgift bedöms av kursansvarig lärare.

Stödsamtal

Stödsamtalen bedrivs med elever från olika gymnasieskolor inom Storstockholmsområdet. De elever ni träffar har uttryckt en önskan om stöd och har haft kontakt med kurator eller skolsköterska. Remitteringen administreras av kursansvarig och sker via skolhälsovården, speciallärare eller motsvarande. Stödsamtalen är tänkta att löpa över hela terminen med samtal en gång i veckan, vilket kan bli upp till 10 samtal eller fler, även om det i praktiken ofta blir färre. Ofta kan det bli aktuellt att bedriva stödsamtal med ytterligare en elev. Ni träffas på elevens skola, eftersom skolan är uppdragsgivare. Innan stödsamtalen kan påbörjas, skall all förberedande introduktion vara avklarad. Flera av våra samarbetskolor begär utdrag ur belastningsregistret, så vi rekommenderar alla studenter att begära ut ett sådant utdrag vid kursstart. Detta intyg ska vid förfrågan visas upp för skolan, inte för handledare eller kursledare. Ansök via: polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/

Handledning

Handledningen är en central del av stödsamtalsuppdraget och ska ses som ett redskap för kontinuerligt lärande, reflektion, utveckling av yrkesmässig kompetens samt ett professionellt förhållningssätt. I handledningen bearbetas de reflektioner, frågeställningar och svårigheter – praktiska och teoretiska – som kan aktualiseras under stödsamtalsprocessen. Det kan gälla funktionen som professionell stödsamtalsledare, villkoren för uppdraget, etik- och ansvarsfrågor, samtalsprocessen under arbetets gång med förväntningar, motivationsarbete, avslut etc. Handledningen sker i grupp om 3–4 psykologstudenter. Handledarna är legitimerade psykologer med lång erfarenhet av kliniskt arbete med barn och ungdomar. Handledningsgruppen träffas som regel varannan vecka (120 min om gruppen består av 4 studenter, 90 min om gruppen består av 3 studenter), totalt 9 gånger under terminen.

Observera att terminens alla torsdagar är avsatta för stödsamtalskursen. Handledningstillfällena kan vid behov med kort varsel flyttas från en vecka till en annan efter beslut av respektive handledare.

Egen professionell utveckling

Handledningen används som ett redskap för lärande, kontinuerlig reflektion, utveckling av professionell kompetens samt ett professionellt förhållningssätt. Varje student har ansvaret för sitt eget lärande och därför är det av stor vikt att kunna ta emot synpunkter från både handledare och kurskamrater i handledningsgruppen. Så kallad ärendehandledning utvecklar studentens färdigheter att bedriva stödsamtal. Och det som kallas utvecklings- eller professionshandledning bidrar till studentens socialisation in i professionen. Psykologer använder sig själva som verktyg i relation till klienter och behöver därför utveckla sin reflektionsförmåga liksom sin självinsikt. Denna utveckling pågår hela yrkeslivet och denna livslånga utveckling grundläggs under stödsamtalskursen.

Skriftlig sammanfattande fall- och processbeskrivning

En stor del i psykologers professionsutövning består av att presentera skriftliga och muntliga fall- och processbeskrivningar. Det kan röra sig om journalsammanfattningar, undervisningsmaterial, remisskrivande, utlåtandeskrivande och så vidare. Syftet med slutrapporten är att träna på att professionellt sammanfatta det egna klientarbetet i en fall- och processbeskrivning. En viktig aspekt i detta sammanhang är den kritiska självreflektionen – det vetenskapliga förhållningssättet. En skriftlig rapport av stödkontakten, 3–5 sidor, skall lämnas till respektive handledare.

Kurskrav/obligatoriska delar

- deltagande i all förberedelseundervisning – kursintroduktion, intervjuundervisning, etikmomentet och suicidriskmomentet – som skall vara avklarad och godkänd före handledningens start

- godkänt professionellt genomförande av stödsamtalsprocess med tonåring
- aktivt deltagande vid alla handledningstillfällen, där handledningsdatum bestäms av handledaren
- i tid inlämnad skriftlig inlämningsuppgift utifrån kurslitteraturen i halvtid enligt anvisningar
- i tid inlämnad skriftlig slutrapport om samtals- och handledningsprocesserna enligt anvisningar
- iakttagande av tystnadsplikt i enlighet med sekretesslagen

Möjligheten till kompensationsuppgifter bedöms av kursansvarig lärare. Kompensationsuppgifter skall lämnas in till kursansvarig/handledare enligt anvisad sluttid. Om studenten inte lämnar in kompensationsuppgift i tid kan studenten göra om denna kursdel vid nästkommande kurstillfälle.

Kunskapskontroll och examination

Examination sker löpande inom ramen för obligatoriska inslag, genomförda och godkända förberedande övningar samt i tid inlämnad och godkänd skriftlig inlämningsuppgift, genomförda och av handledare godkända stödsamtal med tonåring, aktivt deltagande i handledningen samt en skriven i tid inlämnad processsammanfattning med reflektioner kring egen utveckling. Kursen bedöms godkänd eller underkänd. Kursansvarig är examinator och betygsätter mot bakgrund av handledarens bedömning av studentens uppnådda förväntade studieresultat baserat på det praktiska arbetet, deltagande i handledningsprocessen samt rapportskrivningen. Som underlag för betygsättning används de förväntade studieresultaten operationaliserade i form av ett slutbedömningsunderlag som också används som arbetsdokument under hela kursens gång.

Slutbetyg

För att få godkänt slutbetyg på kursen krävs examinatorns godkännande utifrån handledarens bedömningsunderlag liksom godkända individuella skriftliga inlämningsuppgifter. Dessutom krävs godkänt på alla obligatoriska delar av kursen.

Underkännande

Studerande som underkänts två gånger på kursen eller del av kursen har rätt att begära att annan lärare skall utses för att bestämma betyg på kursen. Framställan härom kan göras till institutionsstyrelsen eller den tjänsteman som styrelsen utser.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Hill, C. (2019). *Helping skills*. 485 sidor. American Psychological Association

Ljunggren, I. (2017). *Stödsamtal och stödterapi*. 165 sidor. Studentlitteratur.

Artikel

Håkansson, J., Meranius, M. (2021). Toward a consensus on the nature of empathy: A review of reviews. *Patient Education and Counseling* 104 (2021) 300–307

Kompendium

Ljunggren, I. (2019). *Utbildningshandledning som form och förutsättning för psykologstudenters personliga professionella utvecklingsprocess*. Kompendium 10 sidor.

Begränsningar

Principer och rutiner för underkännande eller avbrytande av stödkontakten

Examinator beslutar om den studerande skall godkännas eller underkännas på kursen. I normalfallet sätts betyg efter genomgången kurs. Vid särskilda fall kan dock ett underkännande komma i fråga

under pågående kurs. Examinator kan underkänna en student i förtid - och således avbryta stödkontakten under pågående kurs - om handledare och examinator tillsammans gör bedömningen att studenten begår allvarliga misstag i kontakt med klienter eller att det finns risk för att studenten i sin samtalsutövning kan skada annan person.

Förutsättningar för den studerande att återuppta stödkontakten

Om den studerande underkänns – under pågående eller efter avslutad kurs - ges ytterligare en möjlighet att fullgöra kursen. Den kan tidigast påbörjas terminen efter den termin då den studerande blivit underkänd. Examinator skall tillsammans med studierektor härvid kontrollera och godkänna, formellt och vid en intervju med studenten, att studenten har de kunskaper och färdigheter som krävs för att åter delta i kursen. Examinator och handledare skall därefter minst två gånger under kursens gång samråda för att kontrollera och godkänna studentens fortsatta studier på kursen.

Övrigt

Om särskilda skäl föreligger kan dispens från förkunskapskraven ges av styrelsen för Psykologiska institutionen eller den tjänsteman som styrelsen utser.

Fusk och plagiat

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på Psykologiska institutionens (www.psychology.su.se/fusk/) och på Stockholms universitets hemsida (www.su.se/regelboken). Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärande och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Anvisningar för Uppgift 1: skriftlig examination av kurslitteraturen

Redogör för och diskutera det teoretiska i litteraturen som är relevant för din erfarenhet av stödsamtal och handledning liksom egen professionell utveckling hittills.

Integrera och förankra din stödsamtals- och handledningserfarenhet liksom din egen professionella utveckling teoretiskt i kurslitteraturen.

Reflektera kring din samtals- och handledningserfarenhet liksom din egen professionella utveckling utifrån kurslitteraturens teoretiska perspektiv.

Använd följande modell:

Inledning

- Informera kortfattat om vad du ämnar skriva om

Diskussion

- Med litteraturens teoretiska innehåll i fokus kan du här redogöra för och diskutera teori integrerat med din stödsamtals- och handledningserfarenhet hittills. Detta bör vara tyngdpunkten i din text.

- Här kan du också kortfattat reflektera personligt, fortfarande med fokus utifrån kurslitteraturens teoretiska perspektiv, kring dina stödsamtals- och handledningserfarenheter

Avslutning

- Avsluta gärna med en kort syntetiserande sammanfattning av din avhandling för att ”knyta ihop säcken”.

Referenslista

- Formella referenser till använd litteratur

Fokus skall vara på litteraturen men du skall förankra litteraturens teoretiska innehåll i och integrera med dina egna erfarenheter hittills.

All litteratur skall användas och refereras till, även handledningskompendiet. Referera till bok och kapitel i löpande text. T.ex. (Hill, 2019, kap 2).

Omfång och format: 3 - 4 A4-sidor (inkl. referenslistan), 1,5 radavstånd, Times New Roman 12p, 2,5 pt marginaler. Word-format. Bedömningen sker anonymt, så skriv inte ditt namn.

Inlämning via Athena enligt schema.

Anvisningar för Uppgift 2: skriftlig processsammanfattning av stödsamtalsuppdraget

I den skriftliga slutrapporten skall du granska och reflektera kring de tre aspekterna *samtalsprocess*, *handledningsprocess* och *din egen professionella utvecklingsprocess*. Du skall också förankra din text i kurslitteraturen. Följande bör finnas i rapporten:

Samtalsprocessen

En beskrivning av hur du fick uppdraget och hur det avslutades med egna reflektioner kring förloppet och viktiga händelser. Hur upplevde du din egen roll gentemot uppdragsgivaren?

En beskrivning av elevens livssituation och bakgrund, tillgångar och problem, samt en sammanfattning av dina egna intryck med tillämpning av dina psykologiska kunskaper. Genom sammanfattningen bör läsaren kunna få en bild av vem eleven är och hur stödkontakten har sett ut och vad den inneburit för bägge parter. För att bilden skall bli levande och personlig är det viktigt med exempel och dina egna reflektioner.

Handledningsprocessen

Hur har du kunnat använda dig av handledningen, handledaren och handledningsgruppen? Hur har handledningen bidragit till din kompetensutveckling?

Din egen professionella utvecklingsprocess

Vad har du lärt dig under kursen? Hur har du påverkats och utvecklats av dels samtalsprocessen, dels handledningsprocessen?

Teoretisk förankring i litteraturen

Du skall i processbeskrivning och reflektioner använda dig av kurslitteraturen för en teoretisk förankring och integrera teori med det du varit med om, både gällande samtals-, handlednings- och egen utvecklingsprocess. Avsluta gärna med en syntetiserande sammanfattning.

Av sekretesskäl är det viktigt att du inte nämner elevens namn eller andra igenkännbara karaktäristiska i rapporten.

Fokus

skall i denna inlämningsuppgift vara på de tre processerna men du skall förankra processerna i och integrera med litteraturens teoretiska innehåll.

Rapporten skall vara 3 - 5 sidor, Times New Roman 12 punkter, 1,5 radavstånd, 2,5 pt marginaler. Word-format. Respektive handledare informerar när och hur de vill ha rapporten inlämnad.

Några tips på olika punkter som kan ingå i rapporten:

- *Angående uppgiften:* Samarbetet med uppdragsgivaren/skolan. Uppstart/avslut?
- *Formella och praktiska arrangemang:* Ramar och villkor för kontakten. Lokalfråga, tidsstrukturering, antal möten, eventuella uteblivanden.
- *De första reaktionerna och intrycken:* Dina intryck efter de första sammanträffandena. Ögonkontakt, ansiktsuttryck, tonfall, gester osv. Förväntningar hos dig själv och hos eleven.
- *Målsättning med stödkontakten:* Vad ville eleven ha hjälp med? Var det tydligt uttalat eller kom det fram under processen? Hade ni en gemensam syn på elevens behov? Vad blev arbetets inriktning (kartläggning, stöttning, psykoedukation, ökad självinsikt m m)?
- *Relation och samspel:* Upplevelser av samspelet mellan dig och din stödkontakt. Förhållnings- och kommunikationssätt. Reflektioner över ev problem och svårigheter i kontakten.
- *Omvärlden:* Har det funnits faktorer som främjat respektive hämmat kontaktarbetet? Tecken på framsteg och förändringar i relation till familj, kompisar, skolan (lärare och klasskamrater) eller andra för eleven viktiga personer hos eleven (ev utifrån ett salutogenetiskt perspektiv med insikter när det gäller vilka faktorer som ger ökad fysisk och psykisk hälsa)
- *Avslutningsarbetet:* Bearbetning av separationsprocessen.
- *Handledningen:* Har handledningen fungerat som ett stöd och en kvalitetssäkring? Har den fungerat som en utbildningssituation? Hur har du själv påverkat utfallet i handledningen? Gick det att få inblick i de andras ärenden? Har det varit lätt/svårt att ta upp väsentlig information från den egna stödkontakten när man har begränsad tid?
- *Egen utvecklingsprocess:* Hur har du påverkats av samtalen med din elev? Hur har du påverkats av dina kurskamraters samtalsprocesser? Hur har du kunnat ta emot och integrera handledarens synpunkter? Hur har din reflektionsförmåga och självinsikt utvecklats?